

Kaisa Kyläkoski

Tavarantasaajat Österholm ja Sutki

Tavarantasaajat Österholm ja Sutki

Kaisa Kyläkoski

Tavarantasaajat Österholm ja Sutki

©copyright Kaisa Kyläkoski 2010

Helsinki 2010

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-498-224-5

Sisällysluettelo

Siperiassa vuonna 1886	7
Viljavarkaus Porissa	9
Raipaniskuja	17
Lokakuu 1864	21
Vankilaelämää	27
Johan Gustaf Fieandt	31
Daniel Gustaf Rosenberg	37
Österholmin toimintaa	41
Vapauden loppu	59
Arkkiveisu Österholmista	66
Erland Sakarias Rosenblom	70
Österholm jälleen Turussa	75
Toverien kohtalo	81
Laulu suurisukuisesta rosvosta	84
Hämeenlinnassa vuonna 1874	87
Kaappo Sutki Kauhavalta	89
Hämeessä	92
Haminassa	98
Luostanlinnassa ja Kuopiossa	105
Takaisin Pohjanmaalle	110
Hämeenlinnan vankilassa	119
Siperiassa	127
Lähteet	130
Henkilöhakemisto	134

Siperiassa vuonna 1886

Johannes Granö, Siperian suomalaisten siirtolaisten pappi, poikkasi kiertomatkallaan vuonna 1886 Sutkin ja Matti Haapojan asumukseen. Yhdessä naureskeltiin, mitä Suomessa ajateltaisiin, kun kuultaisiin, että kaksi kuuluisaa rikollista asuvat yhdessä. Granö totesi ääneen ”Minä luulen, ettei erittäin suuresti luotettaisi tähän komppiin”.

Mahdollisesti ääneen tuli todettua myös Granön muistelmien ajatus ”Harmi, että Österholm kuoli matkalla tänne, muutoin meillä olisi siirtokunnassa kolme Suomen tunnetuinta suurmiestä”.¹

Haapojasta on kuultu ja kirjoitettu, tässä kirjassa esitellään kahdessa erillisessä osassa Patrik Österholmin ja Kaappo Sutkin elämänvaihteita. Ensin Österholmin ja sitten Sutkin.

¹ Ervasti 1992 s. 70

Pori ympäristöineen

Viljavarkaus Porissa

Vuonna 1863 Porissa saatiin odottaa talven tuloa joulun asti. Silloin alkoivat rekikelit. Kaupungin halkaiseva Kokemäenjoki jäätynä ja sitä pitkin tuotiin maalta polttopuuta ja voita kaupattavaksi.²

Loppiaisaattona, 5. päivä tammikuuta 1864 olivat torpparit Isak Stenroth ja Johan Korpela matkalla Porista kotiin. Myöhemmän kertomuksensa mukaan he Aittaluotoon asti ehdittyään poikkesivat vartiksi vanhalle purjekangastehtaalalle ja tämän tauon aikana Korpelan hevonen karkasi. Tästä ei aiheutunut suurta hätää, sillä hevosethan tavallisesti lähtevät kotiin päin. Joten miehet jatkoivat matkaansa pitkin Kokemäenjoen jäätä kohti Ulvilan Harjunpään kylää, jossa Korpela asui.³

Kaupunki oli jäänyt parin kilometrin päähän, kun kulkijoita vastaan tuli kaksi miestä rekineen. Nämä pysähtyivät sen verran, että Korpela sai kysyttyä karanneen hevosensa perään, ja pimeästä talvi-illasta huolimatta Stenroth tunnisti toisen reen ohjaajan Patrik Österholmiksi ja toisen tämän vaimon veljeksi Sven Adam Lindholmiksi. Torpparit kiinnittivät huomiota rekien tyhjyyteen. Mitä järjestystä syytä oli mennä kaupunkiin myöhään pyhäpäivää edeltävänä iltana ilman tavaraa?

Herännyt uteliaisuus oli niin suuri, että Korpela ja Stenroth päättivät jäädä katsomaan tulisivatko reet kaupungista takaisin tyhjinä. Odottaminen jäällä seisoen ei kuitenkaan houkutellut, joten miehet suuntasivat Aittaluodon alaiseen n. k. Sundqvistin torppaan. Se sijaitsi joen rannalla ja sopi näin mainiosti vahdin pitoon.

² Björneborgs tidning 18.12.1863, 24.12.1863, 29.1.1864, Lännetär 16.12.1863, 23.12.1863, 30.12.1863

³ Tapahtumien kuvaus tässä kappaleesta luvun loppuun, ellei toisin mainittu: Anomusakti 321/1864 (Lindholm). SOO. KA.

Kello oli nyt yhdeksän illalla ja torppari Staffan Ek oli jo nukkumassa. Hänet herätettiin ja talouden muukin väki eli Ekin vaimo Albertina, tämän veli Isak Juhanpoika sekä höyrysahan renki Carl Laurell saivat kuulla epäilyttävistä kulkijoista ja yhdessä aloitettiin vahtivuorot torpan ulkopuolella.

Tuntia myöhemmin Stenroth näki rekien tulevan vauhdilla kaupungista päin ja niiden lähestyessä erottui molempien lastina puolisen tusinaa täysią sákkejä. Rekien pysäyttäminen ei miesvoimin onnistunut. Österholmin reki meni menojaan, mutta sitä seuranneesta Lindholmin reestä Stenroth sai vedettyä yhden sákin itselleen.

Sundqvistin torpalta oli náköetáisyys Lindholmin vanhempien kotiin Ulvilan Suosmeren kylän puolella ja Korpela todisti aikanaan oikeudessa nähneensä rekien pysáhtyneen sinne, toisen miehistä käyneen nopeasti sisällä ja sitten molemmat olivat jatkaneet matkaansa.

Reestä kaapattu sákki avattiin ja sen todettiin sisältävän viljaa. Jos Österholm ja Lindholm olisivat saaneet lastinsa laillisesti, eivátkö he olisi pysáhtyneet ja vaatineet sákkiä takaisin? Stenroth jätti sákin torppaan ja láhti Laurellin kanssa kaupunkiin, jossa he etsivät käsiinsá kaupunginviskaali Jakob Holmbergin. Tämä láhti heti tarkistamaan tilannetta kaupunkilaisten viljamakasiineilla, joita oli paljon joen etelárannalla, Raatimiehenluotoa vastapäätä sijaitsevassa Karjarannan laidunhaassa. Siellä löytyi lumisesta maasta tuoreet reenjáljjet ja hevosenjátokset konsuli Anton Björnbergin makasiinin edessä. Tarkempi tutkiskelu paljasti portailta rukiinjyviä, joten Holmberg katsoi parhaaksi heráttää Björnbergin kirjanpitájän Henrik Strandmanin. Kello oli tássä vaiheessa puoli yksi yöllä.

Strandmanin avulla saatiin makasiinin oven lukko auki. Lukko oli ehjá, mutta makasiinin sisällä oli selvää, että sieltä oli viety 16-20 tynnyriá ruista. Makasiini oli nimittäin táytetty marraskuun lopulla ulkomaisella rukiilla ááriáán myöten ja enää se ei ollut yhtá táynná. Myöhempien mittausten

.....

Vuosikymmeniä myöhemmin muisteltiin Patrik Österholmia ja Kaappo Sutkia suurrikollisina. Tässä kirjassa kerrotaan, mitä he tekivät 1860-luvun lopulla ja 1870-luvun alussa ansaitakseen maineensa. Eläessään aikana, jolloin vangit kahlittiin, valokuvat olivat uutuuksia ja karkurin perään huudettiin "seisahda taikka mä ammun".

Österholm vaikutti Porin ympäristössä ja istui Turun vankiloissa. Kauhavalainen Sutki teki rikoksia Pohjanmaan lisäksi Hämeessä ja Haminassa ja oli vangittuna Vaasassa, Tampereella, Hämeenlinnassa ja Kuopiossa päätyen lopulta Siperiaan.

9 789524 982245

BODTM
Books on Demand

www.bod.fi